

ZƏNGİN OBRAZLAR ALƏMİ

Sevindik Nəsiboğlunun «Dirçələn xarı bülbül» kitabının bəzi məziyyətləri haqqında

Şəddat CƏFƏROV,
iqtisadiyyat elmləri üzrə fəlsəfə doktoru,
Azərbaycan və Rusiya Yazıçılar və
Jurnalistlər Birliklərinin üzvü,
Beynəlxalq Yazarlar Birləşinin üzvü

Ötən il Azərbaycan Tarixi Muzeyində mənim yeni kitablarımın təqdimatında Sevindik Nəsiboğlu da iştirak edirdi. Mənim təklifimlə tədbirin rəyasət heyətində o da təmsil olundu. Əlbəttə, tədbiri hazırlamış və xüsusi mürəzzə ilə yaradıcılığını təhlil edən muzey əməkdaşlarının hörmətli tədqiqatçı tarixçilərimizin çıxışlarından sonra tədbirin aparıcısı, dostum Əli Rza Xələfli Sevindik Nəsiboğluna da söz verdi. Mən onun tribuna-dakı qürurlu duruşunu birbaşa, bədahətən rəvan və montajlı ardıcılıqla özünü ifadə edən nitqini dinlədikcə qürur duyurdum. Dövrümüzün belə bir gənci, yetirməsi məndə iftixar hissi yaradırdı. Əvvəla onu deyim ki, Sevindiklə mən bir-birimizi yaxşı tanıyırdıq. Demək olar ki, S.Nəsiboğlunun bütün kitablarını mən nəşr etmişəm. Demək, onun həm də yaxın oxucusuyam. Bundan başqa bizim hər ikimiz «Kredo» qəzetinin ən fəal müəllifləri və eyni zamanda həm də bu qəzetin redaksiya heyətinin üzvləriyik.

Demək, biz həm də bir-birimizin oxucularıyıq. Mən Sevindiyin «Kredo» qəzetində dərc olunan hər bir yazısını izləyirəm. Onun yazıdan yazıya necə dəyişdiyini, necə daha sərrast özünüifadə imkanlarını reallaşdırdığını müşahidə edirəm. Onu da deyim ki, onun «Kredo» qəzetində dərc olunan yazılarının kitab halında cəmləşməsi üçün ilk ideyavərənlərdən biriəm. Çünki yazılar elə dəqiq və aydın şəkildə dərc olunur ki, («Kredo» qəzetində) bu materialları kitab halına gətirməmək insafsızlıq olardı.

Tarixdə çox olub belə istedadlar əbədi həyata vəsiqə qazanıblar ki, onlar çox kiçik yaşlarından həyat səhnəsində görünüblər. Sabirin hələ uşaq ikən yazdığı satira dillər özberidir: «Tutdum orucumu ıramazanda, Qaldı iki gözüm qazanda». Bu iki sətirin içərisində uşağın yaşadığı hisslər açıq-aydın duyulur. Dinlə mənəvi alver edənlər elə indinin özündə də uşaqları belə istismara məruz qoyurlar. Şübhəsiz, başqa da çoxlu misallar gətirmək olar. Əsas odur ki, Sevindik dünyamızı

üçün nadir hadisə deyil. Hər halda nadir olan hadisələrdən biridir.

Sevindik Nəsiboğlunun nəşr etdiyim ilk kitablarını gözələrimin önünə gətirirəm. Hər halda aradan heç on il keçməyib. Bu müddət ərzində Sevindik Nəsiboğlunun ondan çox kitabı nəşr olunub. Şübhəsiz, cəmiyyət elə bir okeandır ki, burada hər cür rəgn tapmaq olar. Yəqin ki, Sevindik Nəsiboğlunun zəhmətini qiymətləndirməyənlər də tapılar. Onun yaradıcılığından seyrir bir nəzərlə ötür keçmək istəyənlər də ola bilər. Amma bunlar Sevindik Nəsiboğlunun mənəvi mühitindən heç nə aparmır. Çünki hər kəsin özünü izi var. Sevindik Nəsiboğlunun da ədəbi irsi onun öz adı, öz ünvanı ilə bağlıdır. Çox görmüşük başqalarına ağır büzənlər nəticədə özlərindən sonra heç bir iz qoymurlar. Onlar sadəcə daha bulanıq yerlərdə üzmək adı ilə çabalayırlar və bununla da dərinlərə baş vurmağa cəsarət etmirlər. Amma Sevindik Nəsiboğlu hər ilin yekununa özünün yeni əsəri ilə, yeni kitabı ilə gəlir. Bu da onun həyat və yaradıcılıq yolu üçün təmin etdiyi əbədi izlər kimi yaddaşda qalır və yaşarlıq haqqı qazanır.

«Dirçələn xarı bülbül» kitabı Sevindik Nəsiboğlunun «Möhəşəm zəfərin nişanı» kitabından sonra daha irihəzmlı ədəbi toplusudur. Doğrudur, bu kitab da nisbətən müharibə qəhrəmanlarının həyat xronikası əks etdirir. Amma, demək olar ki, hər bir yazıda Sevindik Nəsiboğlunun obraza münasibətini əks etdirən poetik lövhələrlə qarşılaşırsınız. Burada onu qeyd edim ki, müəllif kitabının adını həyat yolunu tərənnüm etdiyi, qəhrəman şohid-polkovnik Elçin Fərman oğlu Musayevin obrazını əbədləşdirən yazısının adından əxz etmişdir. Bəli, Sevindik Nəsiboğlu polkovnik Elçin Fərman oğluna «Dirçələn xarı bülbül» adlı şeir ithaf edib. Elə həmin şeirin adını da bu kitabı üçün seçib.

Mən şeirin hər bir bəndini diqqətlə oxudum. Burada həmin şeirin mətnini nəsr özlüləri ilə bir araya gətirməklə oxuculara təqdim edirəm:

«Bu yenilməz ordunun, Zəfər çalan əsgəri. Əziz odlar yurdunun, Qalibi, müzəffəri.

44 illik ömrünü, Xalqa əsirmədin. Yarpaq keçdi ömründən, Onu da xalqa verdin.

Qisas sözü dilində, Silah, süngü əlində. Günlərin bir günündə, Vətənə hay verdin.

Kəlbəcər dağlarından, Şuşaya yollar çökədin. Füzuli, Cəbrayıl, Zəfər qalası tikdin.

Zəngilanı səslədin, Azadlığı istədin. Milləti sevindirdin, Bu həsrətə sen verdin.

Qubadlıyı qaytardın, Nəbinin nəvəsitək. Ərşə qalızlı hayqırdın, Koroğlu nərsi tək.

Vətən üçün sinəni, Gülləyə sipər etdin. Həç baxmadın xainə, Yağını yerə sərdin.

Qazi kimi qayıtdın, Xidmətindən qalmadın. Əsgərinin dilində, Əzber oldu dastanını. Bu düzlü, bu misrallər hətta formanı dəyişib mənsur şeir kimi təqdim olunsaydı Sevindik Nəsiboğlunun poetik ruhunun gücünü göstərə bilər. O, obrazlı misra-misra, bənd-bənd böyüdü, xalqın kimliyini böyütdüyü obrazın kimliyində təqdim edə bilər. Bu da Sevindik Nəsiboğlunun mənəvi potensialını, gücünü göstərmək baxımından çox dəyərlidir.

«Yurd üçün, el üçün yaşayan Elmin» adlı yazı şohid-çavuş Elmin öz yazmış oğlunun həyat yolundan bəhs edir. Amma bu yazının əvvəlində verilmiş ədəbi-publistik düşüncələr Sevindik Nəsiboğlunun sözlə necə nəfəs aldığı, onun sözü canlı bilərəklə sözlə davranışını müşahidə etmək üçün ən yaxşı şövhədir. Mən həmin parçanı burada olduğu kimi təqdim edəcəm. Ona görə ki, gələcəkdə bu yazını mən öz kitabımda dərc edəndə oxucu da mənim ədəbi qəhrəmanım Se-

vindik Nəsiboğlunun söz dünyasını bütün aydınlığı ilə dərk edə bilsin.

İndi aziz oxucu qoy Sevindik Nəsiboğlunun özünü oxusun: «Qəhrəmanlar vətən üçün doğulub sonra da elə sevdikləri vətənə də qurban gedirlər. Onların necə il davam etməsindən asılı olmayaraq yaşadıkları ömür payının mənə və mahiyyəti yalnız budur, bundan ibarətdir. Bu yol üçün yaşayıb, bu yolda canlarını fəda edirlər qəhrəmanlar. Sınələrini hər dərdə, hər əzabla, hər çətinliyə sipər edirlər. Qəhrəman olmaq asan iş deyil. Bunun üçün hər şeydən əvvəl özünü, taleyini, gələcək üçün qurduğun planlarını və gələcək həyatını bir kənara qoymalısan. Fikirləşməlisən ki, elə bil heç bunlar olmayıb. Özünü, ailəni, sevdiklərini yox, vətəninə, torpağına, bu torpağa ayağını basan saysız-hesabsız yurddaşlarını, soydaşlarını, onların gələcəklərini düşünməlisən və ancaq bu yolda həyatını davam etdirməlisən. Qəhrəmanlar üçün həyatın mənası yalnız budur. Onlar son dərəcə vətənpərvər olurlar. O dərəcədə Vətəni sevirilər ki, Allah tərəfindən seçdiklərindən və sonunda şəhadət olan çox çətin bir sınağa düşdükələrindən belə xəbərsiz olurlar. Onsuz da bundan xəbərləri olsa belə, yəne də yollarından dönməzdilər. Qəhrəmanlar, fədakarlar, xilaskarlar öz-özlüyündə vətən həyatı yaşayırlar. Vətən üçün yaşadıkları həyat sonunda elə vətən həyatına çevrilir. Ona görə ki, vətən üçün yaşayırsınız, vətənə qurban gedir və əbədi istirahətlərini vətən torpağının altında edirlər. Onların canları da vətən torpağına qarışaraq elə vətənin özünə dönr, çevrilir, vətənləşirlər». Cümlələr necə həssaslıqla qələmə alınıb. Elə bil ki, heç müəllif yazı üçün əziyyət çəkmir. Sanki ruhundan, varlığından gələn səsi birbaşa eşidir və eşitdiklərini yazıya çevirir. Bu da bizi ona görə sevindirir ki, onun ruzu, mənəvi mühtəki kifayət qədər söz bazasına sahibdir.

Əsas odur ki, bu yazılar bizə göstərir ki, bu gün ədəbi mühitimizdə Sevindik Nəsiboğlu imzası var.

Bayaq tarix muzeyindəki Sevindik Nəsiboğlunu yada saldıq. O, həmin çıxışı ilə bütün ətrafı ovsunlamışdı. Həmin tədbirdə Yazıçılar Birləşinin nümayəndələri - katib Səlim Babullaoglu və sədr müavini Rauf Aslanov iştirak edirdi. Onlar da tədbirin rəyasət heyətində əyləşmişdilər. Həmin məqamda mən diqqət edirdim. Bu yeniyetmənin çıxışını heyranlıqla dinləyirdilər.

Mən Sevindik Nəsiboğlunun Yazıçılar Birləşinə qəbul olunması üçün zamanətcilərdən biriəm. İndi «Dirçələn xarı bülbül» kitabını vərəqlədikcə düşünürəm: Sevindik Nəsiboğlubizim dövrün gəncidir. Bu gənci bizim mühitimiz yetişdirib. Sevindik Nəsiboğlu həm də bizim dövrümüzün əsəridir. Bu əsərin müəlliflərindən biri də özümü hesab edirəm. Həm Sevindik Nəsiboğlunun yaradıcılığını izləyər, tədqiq edən, həm də onun kitablarını çap edən bir müasiri kimi.

Bəzən deyirlər ki, müasir gənclik ədəbiyyatdan, kitabdan uzaq düşüb. Ancaq mən belə deməzdim. Doğrudur, ədəbiyyatı, mühtəki yaxşı bilib ondan əks nəticələr çıxaranlar da var. Ədəbi-tarixi obrazlara mənfə xarakterlə münasibət bildirmək xalqımızın yaratdığı sərvətlərdən imtina etməkdir. Təəssüf edirəm ki, Məhsəti Gəncəvi haqqında ruhumuz incident filmi çəkilib. Yaxud Babəki qaralayanlar nə düşünür? Koroğlunu inkar edənlər, Nəbini, Həcəri daşılayanlar, Xətayiə təhqirəniş yavaşanlar, S.Vurgunu dananlar öz mövqeləri ilə xalqın yalnız ikrah hissinə qazana bilirlər.

(Davamı 11-ci səhifədə)

(Əvvəli 10-cu səhifədə)

Məni sevindiren odur ki, Sevindik Nəsiboğlunun yaradıcılığında bu sadaladığım ədəbi-tarixi obrazlar çox böyük sevgi ilə vəsf olunur. O, demək olar ki, əksər yazılarında bu ədəbi-tarixi obrazları xarakterizə edir, misal gətirir. Elə sonuncu, haqqında söhbət açdığım yazının davamına diqqət edək: «Azərbaycan torpağı saysız-hesabsız Vətən qəhrəmanları, yurd, torpaq sevdalıları bahasına çoxumuş və son nəfəslərində də övladlarına bunu vəsiyyət etmişdilər. Bu torpaqlarda yaşamış bizlər qəhrəman xalq olaraq tarix boyu igid oğullar, kişi qeyrətli qızlar yetişdirmiş, bu ənənəyə həmişə sadiq qalmış və onu heç zaman pozmamış. Elə buna görə də zaman-zaman vətən oğullarının, qızlarının qəhrəmanlığından kimi dillərdə dolayıb, ozaqlar, asıqlar, şairlər bu igidlərin şücaətini nəzmə, nəsrə, saza-sözə çəkməyi özlərinə borc biliblər. Buna görə də yaradıcılıqda neçə-neçə qəhrəmanlıq dastanlarımız.

Bəzi tanınmış ölkələrdən və millətlərdən fərqli olaraq biz özümüzə nəğil, hekayə düzəltməmiş, super qəhrəmanlara ehtiyac duymamışıq. Axı hansı xalq Cavanşiri, Babəki, Tomrisi, Koroğlunu, Qaçaq Nəbini, Həcəri bir kənara qoyub super qəhrəmanlardan danışar? Bizim tarixən heç bir zaman buna ehtiyacımız olmayıb. Çünki bizim özümüzə görə super qəhrəmanlarımız və onların

Açıq, bir məsələni də qeyd etmək istərdim. Kitabda verilən yazılar əlbəttə, mövzuca yaxındır. Bütün yazılarda Vətən müharibəsindən, bu müharibədə bütün varlığı ilə Vətəni sevon qəhrəmanlardan, onların şəhidlik yolundan bəhs olunur. İş burasındadır ki, mövzu yaxınlığı, obrazların bir çox cəhətlərinə görə bənzərliyi Sevindik Nəsiboğlunu qorxutmuşdur. O, hər qəhrəmanın özünə, təbiətinə uyğun motivlər seçir. Bununla da demək olar ki, hər bir qəhrəmanı özünə kimi yaradır. «Onun sayəsində başımız uca, alnımız açıqdır». «Şuşa fətəhi, elin Zəmini», «Səməminin Mübarizi», «Oğlum Vətən, bayraq uğrunda şəhidliyə ucaldı», «Atam mənə ən yaxın dost, sırdaş, qardaş və ata idi», «Ümidin adı Ələkbər», «Qarabağ aslanı Əli», «Qəhrəman Əjdər», «Onun ürəyi həyat eşiqilə çırpınırdı», «Zəfər günü çox sevinirdim ki, torpaqlarımızın azad olmasında mənim balalarımın da payı var», «Şəhid Fateh», «Cəsur ürək» və sair kimi yazıların hamısını sadalamağa lüzum görmürəm. Bu adlara diqqət edəndə biz hansı mənzərə ilə rastlaşırıq. Elə yazı var ki, müəllif qəhrəmanın birbaşa döyüş yolundan danışır. Elə yazı da var ki, müəllif qəhrəmanın atasını, anasını, ya bacısını danışır. Onların dilindən aldıklarını müsahibəyə çevirir. Bəzən də biz müəllifin çox səmimi, həssas duyğularla qələmə aldığı şeirlərlə qarşılaşırıq. Poetik örnəklər birmənalı olaraq Sevindik Nəsiboğlunun şeir qəlbini çırpıntılarını əks etdirir. Belə janr fərqləndirmələri Sevindik Nəsiboğlunun kitabını daha oxunaqlı edir.

Müəllif kitabını qəhrəmanların həyat və

kitabları təkcə onu özü üçün yox, ümumiyyətlə tariximiz üçün çox dəyərli istinad olacaq.

Sevindik Nəsiboğlu bizi «Dirçəlen xarı bülbül» kitabı ilə zəngin obrazlar aləminə dəvət edir. Bəli, bu obrazlar aləmi qəhrəmanlıq tariximizin qalereyası kimi yaddaşımda əbədi qalacaq.

Mən inanıram ki, Sevindik Nəsiboğlunun

ZƏNGİN OBRAZLAR ALƏMİ

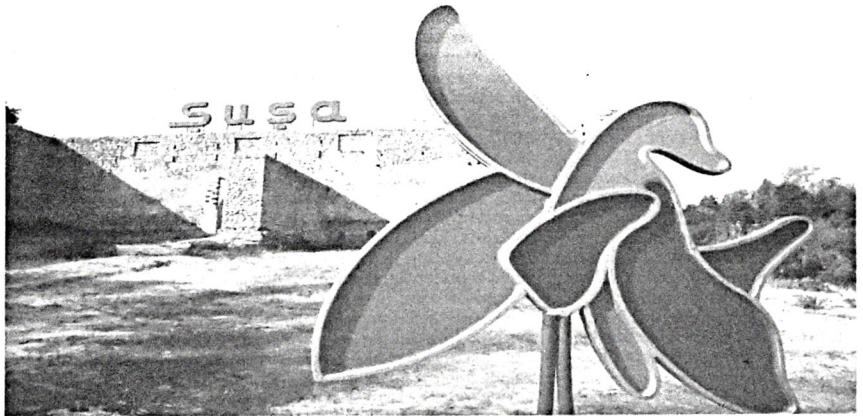
Sevindik Nəsiboğlunun «Dirçəlen xarı bülbül» kitabının bəzi məziyyətləri haqqında

xatirəsinə yazılan, gələcəyə miras qoyulan qəhrəmanlıq dastanlarımız, şeirlərimiz, nəğmələrimiz olub. Əgər həmin qəhrəmanlarımız olmasaydı, bu gün gələcək nəsə miras qoyacağımız bir Vətənimiz də olmazdı. Və əgər qəhrəmanlıq dastanlarımız olmasaydı, nəsillər bu qəhrəmanlıqdan xəbərsiz qalacaq, tarixdən xəbərsiz və onu öyrənməkdən məhrum olacaqdı. Mən bu mətni ona görə təqdim etdim ki, oxucu da görsün və bilsin ki, Sevindik Nəsiboğlunu vətən müharibəsinin qəhrəmanlarına doğru çəkən hansı hissidir. Bu hiss şübhəsiz, Azərbaycanın ədəbi-tarixi qəhrəmanlarına Sevindik Nəsiboğlunun sevgiləri ilə bağlıdır. O, Azərbaycan xalqının tarixini, mən deyirdim ki, orta təhsil səviyyəsindən daha dərin öyrənib. Ən başlıcası, o, təkcə öyrənməyib. Həm də bu tarixi sevilən, onun qəhrəmanlıq səhifələri ilə fəxr edib. Bax belə məqamlar bizə diktə edir ki, Sevindik kimi gənclərimizin gələcək həyat yolunu qədərincə görə bilək. Elmin haqqındakı yazının özü demək olar ki, sənədlə bir povestdir. Beləliklə, Sevindik Nəsiboğlu əslində, yaradıcılığının çox maraqlı, dəyərli səhifələrini və gələcək yaradıcılığının ilk qaçnaqlarını belə yaradır. O, Elmin haqqında bir silsilə şeirlər yazıb. Həmin şeirlərdən birini - «Qisas cəngavəri» adlı şeiri oxucuya təqdim edirik:

Qisas cəngavəri, sülhün əsgəri,
Fikri Vətən, Qarabağ olan Elmin.
Oldun sərkərdəsi, igidi, nəri,
Bu dövlətin, bu yurdun, bu millətin.

Qisas məskənin oldu Xocavəndin,
Gün verdi sənə ruhu ərənlərin.
Sonda sən Qarabağı azad etdin,
Zəfərdir yurda verdiyin sərvətin.

Şəhid olub verdin zəfər xəbərini,
Sən Xocavəndimin işğal günündə.
Baş əyirik biz - sənin əzizlərin,
Qəhrəmanlıq abidənin önündə.

döyüş yolunu əks etdirən fotoşekillərlə zənginləşdirir. Açıq, kitabda verilən şəkillər üzərində düşündükdən belə qənaətə gəldim ki, hər bir şəkil özü də oxucuda müəyyən təəssürat yaradan mənbədir. Oxucu müəllifin yazısını oxuyur və onun təqdim etdiyi şəklə baxır. Bu zaman həmin şəkil vasitəsi ilə yazı arasında birlik, vəhdət oxunun yaddaşına körpü salır. Oxucu Sevindik Nəsiboğlunun rəvan, poetik ovqatlı yazılarını sanki onun şifahi nitqini dinləyirmiş kimi mənimşöyür.

Sevindik Nəsiboğlunun «Dirçəlen xarı bülbül» adlı kitabı dövrümüzün dəyərli, sənədlə, xronikal, publisistik örnəklərindən biri kimi ədəbi xəzinəmizə daxil olacaq. Mən yuxarıda ötrə də olsa dedim. Sevindik Nəsiboğlu gələcəyin çox mötəbər müəlliflərindən biri olacaq. O, ən möhtəşəm əsərlərini indi kitablarına yığdığı faktlar əsasında qələmə alacaq. Birmənalı şəkildə onu deyirəm ki, Sevindik Nəsiboğlunun indi nəşr etdirdiyi və zəngin faktlar aləmini cəmləyən

«Dirçəlen xarı bülbül» kitabı ssenaristlərin, kino və teatr rejissorlarının diqqətini cəlb edəcək. Onun yaradıcılığı əsasında maraqlı sənədlə filmlər çəkilə bilər. Şübhəsiz, elə ona görə qeyd edirəm ki, Sevindik Nəsiboğlunun bu kitabı zəngin tarixi ədəbi məlumatlar mənbəyi kimi mənbəvi sərvətlər xəzinəsində öz yerini tutacaq.

Gənc dostumuz, yetirməmiz bu gün akademiya tələbəsi, sabahın diplomatu, yazıçısı, hüquqşünası Sevindik Nəsiboğlunun özü də öz istedadı ilə xalqımızın sərvətidir. Biz onun qədrini bilməliyik.

Bəli, istedadlar xalqın sərvətidir. Bu sərvət öz dəyərini zəngin obrazlar aləmi ilə müasir oxucuya diktə edir. Mən «Dirçəlen xarı bülbül» kitabında Sevindik Nəsiboğlunun zəngin obrazlar aləmini bir daha gördüm.